

Kuopion kaupunki
Elinvoima- ja konsernipalvelut
Riitta Kokkonen
PL 228
70101 KUOPIO**VASTINEET TARKASTUSLAUTAKUNNAN HAVAINTOIHIN**

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2019 on käsitelty kaupunginvaltuustossa 8.6.2020 § 33. Kaupunginvaltuusto merkitsi vuoden 2019 arviointikertomuksen tiedoksi ja lähetti sen edelleen kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten.

Kaupungin talous- ja omistajaohjaus on pyytänyt vastineet arviointivuoden 2017 ja 2018 jälkiseurannassa olevista havainnoista sekä arviointivuoden 2019 havainnoista. Vastineet on pyydetty toimittamaan talouspäällikkö Riitta Kokkoselle 30.6.2020 mennessä. Kaupunginhallitus käsittelee vastineiden pohjalta kootun lausunnon 24.8.2020 ja kaupunginvaltuusto 7.9.2020.

Arviointivuoden 2017 jälkiseurannasta on pyydetty vastine perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueelta lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen hoitotakuun toteutumisesta sekä vanhusten palveluasumisen jonotilanteesta.

Annettu vastine

1. Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen hoitotakuun toteutumisesta

Terveysjohtaja Pertti Lipponen

Ma. palvelupäällikkö/osastonhoitaja Anneli Reinikainen

Vuonna 2019 lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa on ollut hoitotakuun ylityksiä 91 vuorokautta. Lasten mielenterveysyksikössä 38 asiakkaan ja nuorten mielenterveysyksikössä 58 asiakkaan kohdalla. Molemmissa yksiköissä on syntynyt jonoa, enimmillään noin 40 asiakasta (tilanne toukokuussa 2020). Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa yhteydenottojen ja läheteiden määrä on pysynyt korkeana viime vuoden aikana.

Perheneuvolassa yhteydenottojen määrä pysyi korkeana myös vuonna 2019. Jonossa on ollut 60-90 asiakasta vuoden aikana.

Myös SIHTI Nuorten vastaanotolla yhteydenottomäärät ovat kasvaneet edelleen. Ensiajat ovat menneet pisimmillään neljän kuukauden päähän. Puhelinaika on jouduttu perumaan ajoittain mm. työntekijöiden poissaolojen vuoksi. Niissä tilanteissa on pyritty hyvään palveluohjaukseen.

Lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ja avun tarpeen lisääntyminen on ruuhkauttanut myös KYS erikoissairaanhoidon yksiköt, jonka myötä aiempaa moniorgelmaisempia asiakkaita ohjautuu perusterveydenhuollon yksiköihin ja hoitoajat ovat pidentyneet.

Perheneuvolan, SIHTI Nuorten vastaanoton sekä Lasten ja Nuorten mielenterveysyksiköiden osalta on meneillään organisaatiouudistus, jossa Perheneuvola ja SIHTI Nuorten vastaanotto sulautuvat Perhekeskukseksi terveydenhuollon palveluprosessin alaisuuteen ja Lasten ja Nuorten mielenterveysyksiköt jatkavat lähetteellisinä yksiköinä avovastaanoton palveluprosessissa.

2. Vanhusten palveluasumisen jonotilanteesta

Kuntoutusjohtaja Mikko Korhonen

Vuoden 2019 aikana vanhusten asumisen jonotilannetta saatiin purettua suunnitelmallisesti. Palvelusetelin toimivuutta, siten että se toimisi tosiollisena valinnan mahdollistajana asiakkaan näkökulmasta parannettiin kohtuullistamalla asiakkaan omaa maksuosuutta. (Perusturva ja terveyslautakunta 20.11.2018/§83 ja 18.06.2019/§39).

Uusien asumisyksiköiden syntyminen yksityisten toimijoiden toimesta mahdollisti jonotilanteen edelleen lyhenemisen. Vuoden 2019 talousarviossa varauduttiin hankimaan 70 lisäpaikkaa, joka vaati uusien asumisyksiköiden käyttöönoton ja painottui näin loppuvuoteen.

Palveluasumisen jonossa on 16.6.2020 36 henkilöä ja tehostetun palveluasumisen jonossa 78 henkilöä. Yli 90 vuorokauden odotusajan palveluasumisen jonossa on 38 (85). Palveluasumisen paikkaa odottavien määrä on pudonnut merkittävästi vuodesta 2019.

Covid-19 virus on hankaloittanut palveluasumiseen sijoittamista kevään 2020 aikana ja jonot lyhenivät touko-kesäkuussa. Kesällä jonot ovat taas kasvaneet.

Kaikilta palvelualueilta on pyydetty vastine sähköiseen kokouskäytäntöön siirtymisestä

3. Sähköiseen kokouskäytäntöön siirtymisestä

Talospäällikkö Kaija Kähkönen

Työntekijät käyttävät sähköisiä kokousvälineitä sisäisiin ja ulkoisiin neuvotteluihin ja kokouksiin. Sähköiset kokoukset ovat lisääntyneet koko ajan, mutta erityisesti keväällä Covid-19 viruksesta johtuen. Kevään aikana lähes kaikki kokoukset, koulutukset ja tapaamiset on hoidettu sähköisten kanavien kautta. Sähköisten kokousvälineiden käytön osaaminen on lisääntynyt ja helpottanut päivittäistä työskentelyä ja työntekijöiden yhteydenpitoa etätöissä.

Perusturva- ja terveyslautakunta ja lautakunnan alainen yksilöasioiden jaosto ovat siirtyneet sähköiseen kokouskäytäntöön. Lautakunnan kokousten osalta vuoden 2020 alusta ja jaoston osalta toukuussa 2020.

Covid-19 viruksesta johtuvien poikkeusolojen vuoksi lautakunta on kokoontunut Microsoft Teams -kokoussovelluksen kautta kevään 2020 aikana.

Arviointivuoden 2018 havainnoista kaikilta palvelualueilta on pyydetty vastine maahanmuuttajille tarjottavista palveluista.

1. Maahanmuuttajille tarjottavat palvelut ovat pirstaleisia ja asiakasmäärä vähenee tulevaisuudessa

Perusturvajohtaja Mari Antikainen

Tarkastuslautakunnan esiin nostama palveluiden pirstaleisuus tarkoittanee maahanmuuttajien palveluiden käytännön organisoimista. Kuopion kaupungissa maahanmuuttajapalveluista vastaa keskitetysti konsernipalveluihin sijoitettu maahanmuuttokoordinaattori. Maahanmuuttajalla tarkoitetaan yleensä sellaista Suomeen muuttanutta ulkomaan kansalaista, joka aikoo asua maassa pidempään esimerkiksi opiskelun tai työn osalta.

Kuopion kaupungin perusturvan palvelualueella vastataan pakolais-työstä (yksikkö on harhaanjohtavasti nimeltään maahanmuuttoyksikkö) ja terveydenhuollon palvelualueella vastataan pakolaisten terveydenhuollosta.

Tilannekuva: Kuopioon saapuu vuosittain valtion päätösten seurauksena ns. kiintiöpakolaisia ja myönteisen turvapaikkapäätöksen sekä myönteisen kuntapaikkapäätöksen saaneita turvapaikanhakijoita. Lisäksi järjestämisvastuulla ovat myös itsenäisesti kuntaan saapuvat, myönteisen turvapaikan ja oleskeluluvan 1.1.2019 jälkeen saaneet henkilöt, jotka saavat palvelunsa sosiaalihuollosta. Turvapaikanhakija on henkilö, joka on kotimaassaan joutunut vainon kohteeksi ja joka anoo kansainvälistä suojelua ja oleskeluoikeutta toisesta maasta. Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n myöntämä pakolaisen asema ja joka kuuluu vastaanottavan maan pakolaiskiintiöön.

Tarkastuslautakunnan huomiosta koskien pakolaisten määrän vähenemistä voidaan todeta, että Suomen valtio on vähentänyt tuntuvasti kiintiöpakolaisten vastaanottamista ja se näkyy myös Kuopioon vastaanotettujen pakolaisten määrissä. Kiintiöpakolaisille kunnissa tarjolla olevien kuntapaikkojen määrä ylittää vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrän. Lisäksi Pohjois-Savossa on pakolaisyöhön tullut uusia kuntia, jotka ovat halunneet ottaa vastaan kiintiöpakolaisia. Kiintiöpakolaisten määrän vähentyessä on uutena asiakasryhmänä tilalle tullut uusia asiakkaita turvapaikan hakuprosessin kautta. Siten esimerkiksi vuonna 2018 asiakasmäärä (212) oli edellistä vuotta 2017 suurempi (208). Vuonna 2019 asiakasmäärä laski 174 henkilöön. Vuodelle 2020 Pohjois-Savon ELY-keskus on jakanut Pohjois-Savoon allokoitavat 75 kiintiöpakolaista siten, että Kuopioon on

esitetty 27 henkilöä (viime vuonna 20). Vuoden 2019 kiintiöstä on vastaanottamatta vielä kaksi (2) henkilöä, jotka on jo kuntaan osoitettu. Heidän vastaanottaminen on keskeytynyt vallitsevasta poikkeustilanteesta johtuen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että perusturvan palvelualueella pakolaisyksikön asiakasmäärä ja resurssit ovat vuosittain arvioitavana. Mahdollinen palveluiden uudelleen organisoiminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa lähivuosien aikana asiakasmäärän edelleen vähentyessä. Uudelleen organisoimisessa tulee kuitenkin huomioida sote-uudistus 1.1.2023 alkaen.

Seuranta pakolaisten määristä 2017-2019:

PAKOLAISTEN ASIAKASMÄÄRÄT 2017	
	TOTEUTUNUT
Edelliseltä vuodelta jatkavat asiakkaat	107
Vastaanotetut uudet kiintiöpakolaiset	56
Myönteisen turvapaikkapäätöksen ja kuntapaikan Kuopiosta saaneet ja itsenäisesti kuntaan saapuneet myönteisen turvapaikkapäätöksen ja oleskeluluvan saaneet	55
YHTEENSÄ	208
Valtion avustukset v. 2017 yhteensä	2024156,10€
PAKOLAISTEN ASIAKASMÄÄRÄT 2018	TOTEUTUNUT
Edelliseltä vuodelta jatkavat asiakkaat	142
Vastaanotetut kiintiöpakolaiset	34
Myönteisen turvapaikkapäätöksen ja kuntapaikan Kuopiosta saaneet ja itsenäisesti kuntaan saapuneet myönteisen turvapaikkapäätöksen ja oleskeluluvan saaneet	36
YHTEENSÄ	212
Valtion avustukset v. 2018 yhteensä	1936527,67€
PAKOLAISTEN ASIAKASMÄÄRÄT 2019	TOTEUTUNUT
Edelliseltä vuodelta jatkavat asiakkaat	129
Vastaanotetut kiintiöpakolaiset	30
Myönteisen turvapaikkapäätöksen ja kuntapaikan Kuopiosta saaneet ja itsenäisesti kuntaan saapuneet myönteisen turvapaikkapäätöksen ja oleskeluluvan saaneet	15
YHTEENSÄ	174
Valtion avustukset v. 2019 yhteensä	1867249,19€

Terveysjohtaja Pertti Lipponen

Maahanmuuttajien terveystalvelut tuotetaan samassa palveluverkossa ja toimipisteissä kuin kuopiolaistenkin palvelut. Jokaisessa toimipisteessä on sisäisesti sovittu, että maahanmuuttajien asiakkuuksia pyritään keskittämään muutamille työntekijöille laadun parantamiseksi ja sujuvoittamiseksi (kieli, kulttuuri ym. palveluun vaikuttavat tekijät). Poikkeuksena tästä periaatteesta on turvapaikanhakijoiden terveystalvelut, jotka ovat keskittyneet pääosin yksityiselle palvelun tuottajalle (Suomen Terveystalo Oyj) maahanmuuttoviraston tekemän erillisen sopimuksen nojalla ja ainoastaan yksittäisiä asiakkaita on ollut hoidettavana kiireellistä apua saamassa julkisen sektorin toimipisteissä. Lisäksi on tarjolla erillisenä palveluna pakolaisterveydenhoitajan palvelut. Maahanmuuttajien määrällä ei ole käytännön merkitystä terveystalvelujen järjestämiskäytännön tekemisessä.

Arviointivuoden 2019 havainnoista perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueilta

1. Yhteistyö perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä.

Terveysjohtaja Pertti Lipponen

Kuopio osallistuu yhteistyön kehittämiseen sairaanhoitopiirin YHESSÄ-hankeen kautta ja erikoisalakohtaisesti. Näiden yhteistyömuotojen perimmäinen tavoite on kustannusten hillintä perustuen järkevään työnjakoon. Kuopiolla on pysyvä edustus päivystysalueen johtoryhmässä ja sitä kautta päivystyshoitoa on voitu pitkäjänteisesti kehittää vuodesta 2002 lähtien. Alkuvuonna 2020 on sovittu, että joko terveydenhuollosta vastaava apulaiskaupunginjohtaja tai terveysjohtaja osallistuvat erikoissairaanhoidon johtoryhmän työvaliokunnan niihin kokouksiin, joissa käsitellään sairaanhoitopiirin ja Kuopion yhteistyöhön liittyviä asiakokonaisuuksia. Yhteistyön vaikuttavuutta rajoittaa kuitenkin se, että Kuopion julkinen terveydenhuolto on vain osa Kuopion kaupungin kustannusvastuulla olevasta erikoissairaanhoidosta.

Kaikilta palvelualueilta sisäisen valvonnan painopisteiden jalkauttaminen riittävin resurssein.

Va. henkilöstö- ja hallintojohtaja Kaija Kähkönen

Taluspäällikkö Arja Matsi

Vs. taluspäällikkö Virpi Lempinen

Lautakunta hyväksyy vuosittain palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmat. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta- ja arviointitiedot raportoidaan lomakkeelle, jolloin valvonnan yhtenäisyys ja asiat tulee dokumentoitua. Raportoinnin tulokset käsitellään vuosittain toimintakertomuksen hyväksymisen yhteydessä.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on osa normaalia johtamistoimintaa. Palvelualueilla on tiedostettu sisäisen valvonnan ja riskienhallin-

nan valvontavastuu, seuranta ja riittävät resurssit. Erityisesti vanhusten ja vammaisten vastuualueella on paljon henkilöstöön, sopimuksiin ja toimintaan liittyviä riskejä, jotka tulisi entistä paremmin tunnistaa.

Palvelualueilla on tiedotettu, että vastuuhenkilöiden ja esimiesten sisäisen valvonnan osaamista pitää vahvistaa esim. koulutuksella ja se on huomioitu suunnitelmissa.